Taarna Valtonen: Mielen laaksot / Miela vuomit …
Mémoires de la Société Finno-Ougrienne 271.
Suomalais-Ugrilainen Seura, Helsinki 2014. 540 l.
ISBN 978-952-5667-65-3, ISSN 0355-0230

A finn főcím magyarul: A lélek völgyei. Alcíme szerint „négy számi nyelv helyneveinek szerkezete, szókincse és párhuzamos nevei – mint a kisebbségi és többségi viszonyok tükre". A négy számi (lapp) nyelv / nyelvjárás szerinti alcímek: *Mïelen vuemieh* (déli), *Miela vuomit* (északi), *Mielâ vyemeh* (inari), *Miõl vue'm* (kolta).

1. Bevezetés (19–41). A szerző elmondása szerint nagy hatással volt rá Asbjørn Nesheim tanulmánya, amely az idegen kultúráknak a lappok lakta területek nyugati és keleti csoportjaira gyakorolt hatásával foglalkozott; e tekintetben nagy különbségek tapasztalhatók. Veli-Pekka Lehtola részletesen foglalkozott a lappoknak a skandinávokhoz és a finn és karjalai rokon népekhez való viszonyával. A lapp nyelvek/nyelvjárások elkülönülése viszonylag későn következett be, s ez vonatkozik a helyneveikre is. Nyelvileg a déli lappok archaikus nyelvváltozatot őriztek meg. A kutatás két fő iránya: a kulturális és a nyelvészeti szempont (a nyelv szerkezete, a földrajzi köznevek szerepe, a párhuzamos névadás stb.). A szerző részletesen szól a kutatott helyekről és behatárolja a kutatópontokat a térképen. A névanyagot hosszú évtizedek alatt nyelvész és néprajzos kutatók gyűjtötték, a gyűjtések részben kéziratos anyagként hozzáférhetők, nagyrészt azonban szótárakban (is) rögzítették és megjelentették. Mindegyik kiválasztott terület más-más uralkodó államnyelv hatása alatt fejlődött. A *siida* ('számifalu') egy-egy nagyobb család lakóhelye, így a névadási szokások egy-egy nagycsaládon belüli állapotokat tükrözik. A család területhasználata nem mindig esik egybe a későbbi közigazgatási beosztással, de egybe is eshet. A szerző hangsúlyozza a forráskritika szükségességét, s ennek megfelelően nagy körültekintéssel kezeli anyagát.

2. Az elméleti megközelítés: kulturális névtan (kulttuurinen onomastiikka). A tulajdonnevek a beszélők tudatában világosan elkülönülnek a köznevektől. A helynevek a tulajdonnevek között sajátos, különálló rendszert alkotnak. Történeti vonatkozások: szubsztrátum stb. Valtonen a nyelvnek és a kultúrának egységében kívánja vizsgálni a helyneveket. Részletesen foglalkozik az erre vonatkozó kutatások történetével (pl. Väinö Tanner, Karl Nickul, Kurt Zilliacus, Kaisa Rautio Helander stb.). Tanulságosnak ígérkez-

nek pl. a kanadai és ausztráliai őslakosság névadási szokásaival történő összehasonlítások.

Nagyobb összefüggések mutatkoznak a vizsgálati módszerek között: 1) a helyneveket saját kulturális kontextusukban a névadók és a névhasználók szemszögéből kell vizsgálni, 2) a helynévanyag tükrözi a nyelvi, kulturális és földrajzi környezet változásait, 3) a névalkotásban és -használatban a beszélők viszonyát is megmutatják a szomszédos népekhez, nyelvekhez és kultúrákhoz. Ezt a módszert amerikai kifejezéssel *ethnolinguistics*-nek, *cultural linguistics-nek* nevezik (etnokultúra, kulturális nyelvészet). A kulturális onomasztika már több évtizede bevett pragmatikus kutatási módszer: a helyneveknek unikális helyzete van a nyelv és kultúra határterületén. A névadók és névhasználók szemléletét fejezik ki a világról. A szerző részletesen foglalkozik a nevek keletkezésével Klas-Göran Selinge alapján. Szemléletes sémák mutatják be a névadás motívumainak rendszerét (56–57).

Valtonen külön fejezetet szentel a névadás és a kognitív nyelvészet nyilvánvaló összefüggéseinek. Részletesen elemzi a számi földrajzi kultúrtájat, főként ennek viszonylagos változatlansága, állandósága szempontjából. A tundra és erdővidék őslakosságának nomadizálása nem okozott oly jelentős változásokat, mint a mezőgazdasági termelőgazdálkodás. A legbehatóbb változások helyenként a lappföldi folyók befogásából, a vízierőművek, duzzasztógátak építéséből adódtak. Egy időben ezek ellen a brutális beavatkozások ellen a lappok – nagyrészt eredménytelenül – erőteljesen tiltakoztak. Megjegyzem, hogy a szerző által vizsgált területeken e tekintetben drasztikus változások nem voltak. Észrevehető, s ez más természeti népeknél is észlelhető, hogy a lappok kötődése a természeti környezetükhöz gyengülő tendenciát mutat (vö. Håkan Rydving, Kaisa Rautio Helander kutatásait). E tekintetben is észlelhetők különbségek a négy vizsgált terület között. A halászat és réntenyésztés szerinti megoszlás tekintetében pl. Suonikyläben (Oroszország) a halászatra utaló nevek vannak többségben, az észak-finnországi lapp többségű Utsjokiban már megoszlik a névanyag. A harmadik tényező a lapp eredetű helynévanyag, amely a téli és nyári szállások tekintetében is különböznek. A téli szállásoknak kevésbé látszik a jelentősége a megélhetés tekintetében. A Teno-völgyben a halászat és a réntartás mellett megjelenik a mező- és erdőgazdaság, továbbá a vadászat is.

Valtonen elemzi a kisebbségi és többségi nyelvi helyzet szociolingvisztikai aspektusait. Rautio Helander megfigyelései szerint a két vagy több nyelvű társadalmakban a helynevek önmagukban nem versenyeznek egymás között a nyelvhasználatban. Janne Saarikivi viszont felhívta a figyelmet a terepviszonyokat kifejező köznevek kölcsönzésének különbségeire az egyéb

köznevekkel összehasonlítva. Ez a lappok életkörnyezetének sajátos voltából adódik. Úgy tudom, hogy egyes területeken réntartással vagy az ehhez kapcsolódó foglalkozásokkal a törvény szerint kizárólag lapp származású egyén foglalkozhat. Bergsland szerint fontos szempont, hogy a lapp és a finn rokon nyelv, hasonló struktúrával rendelkezik, s ennek megfelelően a kölcsönzés is könnyebb, mint a lapp és a skandináv nyelvek esetében. A táj és a névanyag változásai nincsenek szinkronban: a nevek kissé késve követik a kulturális változásokat.

3. A kutatandó közösségeket mint kulturális egységeket vizsgálja a harmadik fő fejezet (79–193). Igen személyes hangulatot árasztanak a versbetétek, valamint azok az eredeti fotók, amelyeket korábbi kutatók készítettek adatközlőkről, fő foglalkozásukról, lakóhelyeikről. Valtonen mellékeli a vizsgált terület részletes térképvázlatait is. Az alfejezetekben részletesen, a források felhasználásával foglalkozik az illető terület és népesség történelmével. A hagyományos életmód mellett az esetleges „skandináv" munkalehetőségeket is számba veszi (mezőgazdaság, ipar, szolgáltatások stb.). A szerző ismerteti a szomszédos közösségek életvitelét is. Röviden: teljes képet fest a helyi földrajzi, népességi és társadalmi viszonyokról. Sorrendben:

Härjedalen, Ruvhten sïjte (Közép-Svédország): 168 név. A település délilapp neve korábban Tännäs sameby/lappby volt. Ez a Rutfjällen hegyre utal. Még korábbi neve Åarjel-Raedtie (délvidék). Főleg réntartó közösségek voltak. Az itteni lappok – bár vegyes házasságok ritkán köttettek – jól tudtak svédül, így a helynevek is lecserélődtek svédre.

Ohce|johka, Dálvadas (Észak-Finnország): 222 mikrotoponima. A település finn neve Utsjoki, a Teno-folyó (norvégul Tanaälv) jobb partján. Lappok élnek a folyó szigetein és a Paistunturi-hegyen is. Utsjoki Finnország egyetlen lapp többségű megyéje. A lakosság foglalkozása szerint vegyes: halászat, földművelés és állattenyésztés, kézimunka, vadászat és gyűjtögetés, réntartás.

Aanaar, Čovč|jävri és Koss|eennåm (Észak-Finnország): 561 név. Inari járás, Syysjärvi és Paksumaa vidéke. Az előző kutatási terület szomszédságában található, de természetes vízválasztó van köztük. Életvitelüket a halászat, réntartás, állattenyésztés, vadászat és gyűjtögetés jellemezte.

Suõ'nn'jel|sijdd (Petsamo, eredetileg Kola-félsziget, Oroszország): 655 név. A leggazdagabb anyag a Sverloff-család lakóhelyein található. Finnül Suonijoki volt a neve. Nyelvileg a kolta-számi csoporthoz tartozik. Halászat, réntartás, juhtenyésztés, vadászat és gyűjtögetés jellemzi.

A kulturális fejezet végén (189–193) a szerző tömören összefoglalja a négy vizsgált terület életmód szerinti egyezéseit és különbségeit, a modern, „skandináv" élet hatásait az ősi kultúrára. Ezt követően sorra veszi és nyelvileg-etimológiailag elemzi az egyes területek rendelkezésére álló helynévanyagát.

4. A helynevek szerkezete (195–277). Valtonen sorra veszi az egyes csoportokat, vázolja az eddigi kutatási eredményeket és az osztályozási szempontokat: egyrészes, váltakozó egy- és kétrészes nevek, kétrészes (alá- és mellérendelő összetételek). Eredet szerinti vegyes lapp–jövevényelemű helynevek (hibridek). Ezek a helynevek általában felsorolás szintjén említődnek, a lábjegyzetek tartalmazzák az irodalmi és az adatközlői kommenteket. Külön csoportot alkotnak a vitatott eredetű elemek. Az utóbbiak megítélésében van a legtöbb magyarázni való.

A kétrészes nevek összetett szavak, az előtag lehet nominativus, genitivus, lehet személynév vagy köznévi névszó.

Vitatott eredetűek: lpD *Rovte|fjeelle* (229) ~ sv *Rutfjellet* [nehéz a neveket etimologizálni, akármelyik nyelvet veszi az ember eredetinek], lpÉ *Deatnu* (233) ~ fi *Teno,* no *Tana* [Sammallahti ieur. szónak tartja 'folyó', közszói jelentése *eanu, deanu* 'nagy folyó'; nem világos, hogy a folyónév volt-e az eredeti avagy a folyó köznevesült]; lpI *Sevž|jävri* (242–243) ~ fi *Säytsjärvi* stb. [az adatközlő magyarázata a népetimológia körébe tartozik, de lehet, hogy a koltából került át Inari vidékére]; lpK *Latt* (250) ~ fi *Lutto* [nincs magyarázási kísérlet sem] stb.

Rövidült névanyag (északiban utótag, inariban előtag, déli és kolta szóbelseji). Összefoglalja az egyes nyelvterületekre jellemző hasonló és eltérő vonásokat. Grafikonokat közöl szemléltetés céljából. A szóvég kiesése csak a koltára kevéssé jellemző. Az északi és inari számiban a szóbelseji kiesés dominál. A helynevek száma a déliben kevesebb, a többiben sok. A deminutív derivátumok tekintetében a névanyag nyugatira és keletire oszlik. Egyéb lexikológiai és morfológiai különbség nem figyelhető meg. Nem mutatkozik olyan hiányzó vonás sem, amely egyedítené valamelyik terület helyneveit. A vizsgált vonások egyébként általában hasonlítanak az összes nyelvben (276).

Némileg a déli nyelvjárás áll szemben az összes többivel. A déliben szembetűnőbb a skandináv nyelvek hatása (svéd + norvég). Ugyanitt gyakoribbak a hibrid nevek is. Ugyanitt vannak hiperkorrekt variánsok, amelyek a svéd nyelv hatására alakulhattak ki. Saarikivi szerint fontos a skandináv nyelvek nagyobb presztízse, másrészt a kétnyelvű lakosok tudatára mindkét nyelv hangrendszere is hathatott (276). A déli helynevek előtagjaiban nin-

csenek meg bizonyos névszói csoportok. A nominális igei előtagok is kisebb számban találhatók, participiumos összetett nevek nincsenek a skandináv nyelvekben sem. Lehet, hogy a kis számú névanyag nem tartalmaz ilyeneket. Nincsenek deminutív utótagú helynevek sem. Lehet, hogy ez végül a lapp nyelvtudat gyengüléséből ered. De ha azt nézzük, hogy a déli lapp konzervatív nyelvnek számít, lehet, hogy megőrzött régiséggel állunk szemben. Nincs megfelelő nyelvi anyag a Kola-félszigeti ter lapp (ez is archaikus változat) anyaggal való összevetésre. A többi három vizsgált terület kevésbé mutatott idegen hatást a névanyagban. A lapp közösségek inkább átadó szerepben vannak, mintsem átvevőben (277).

5. A helynevek köznévi komponensei mint a kölcsönhatások tükrözői (280–329). Itt a leggyakoribb térszínforma-megnevezések elemzésére kerül sor:

lpD *jaevrie* 'tó', *tjahke* 'csúcs', [*tjåånne* ~ *tjörne* < no], *johke* 'folyó', *baahka* 'meredek hegyoldal', [*fjeelle* 'tarhegy' < sk];

lpÉ *ája* 'árok, patak', *várri* 'erdőshegy', *johka* 'folyó', *jeagi* 'mocsár', *čohkka* 'csúcs';

lpI *jävri* 'tó', *njargâ* 'földnyelv', *juuhâ* 'folyó', *luohtâ* 'öböl', *vääri* 'erdőshegy', *jeggi* 'mocsár';

lpK *jäu'rr* 'tó', *vää'rr* 'erdőshegy', *jeä'ǧǧ* 'mocsár', *luhtt* 'öböl', *luubbal* 'tavacska', *njargg* 'fok', *suâl* 'sziget', *jokk* 'folyó'.

A listák hosszúak. Az anyag nem egyenletes. Nyilvánvaló, hogy a svédországi déli lappok helynévanyagában található a legtöbb idegen (skandináv) elem (302). Ezzel kapcsolatban más csoportosításokkal is eljátszadozik a szerző. Ezek szerinte sem vezetnek sehová.

A helynevek előtagjai szerinti elemzés következik a nyelvcsoportokban. A részletes elemzés következtetései: a déliben a legerősebb a skandináv hatás, az északiban kisebb a norvég, markánsabb a finn hatás. Az inari archaikusabb csoport, a lutheránus egyház közvetítette a finn személyneveket. Suonikyläben karjalai és ortodox egyházi hatások mutathatók ki, amit orosz vagy karjalai szerzetesek közvetítettek. A finn helynevek nem játszottak nagy szerepet.

6. Névpárok (331–385): a párhuzamos névadási szokások. A párhuzamos (kettős, esetleg hármas) névadás ismert jelenség a többnyelvű közösségekben. Ezek lehetnek egymás fordításai, de keletkezhetnek egymástól nyelvileg teljesen függetlenül is. A legtöbb kettős név a svédországi déli lapp területen

és Inariban van, északon és a koltáknál kevésbé fordulnak elő. Ismerteti a skandináviai kétnyelvűségre és a párhuzamos névadásra vonatkozó szakirodalmat. A déli csoportoknál egy-egy nevet többször is átvehettek különböző időben. Külön problémát jelent a közeli rokon nyelvi kölcsönzések kérdése: melyik az átadó, melyik az átvevő nyelv? Ez a kérdés az északi és inari csoportnál érdekes a finn vonatkozásában.

Érdekes párt alkot néhány név, gyakorlatilag nyelvileg semmi közük nincs egymáshoz (347). Független névpár pl. lpI *Áábram|luohta* 'Aabrahaminlahti' ~ lpÉ *Soavvilcoalmme|luokta* 'Harjusalmenlahti', valamint a lpD *Durrien|johke* szószerint: 'vízmosás folyó' ~ sv *Lill|muggen* szó szerint: 'kis csésze'. A kölcsönzés során lehet megoldás a szó szerinti fordítás, de az egyik vagy másik elem torzítása is.

A nyelvi elemzés után következik a többségi és a kisebbségi nyelvi helyzetből adódó történelmi példa. A svédországi lapp közösség nevei nem voltak hivatalos használatban. A bevándorolt svéd lakosság aztán saját helyneveket kreált a svéd nyelv alapján. A lappok helyzetéből következően, az őslakosok nem is akarták „leleplezni" lapp voltukat, s inkább a svéd neveket használták. A nevek tehát nem egymás mellett éltek, hanem a különböző nyelvi közösségek használatában külön-külön. Születtek ugyan svéd alapon névtorzítással is nevek (mukaelmanimi), pl. *Neassa* < sv. *Tännäs; Våhna* ~ *Vattnan* < lapp eredetű. Kolta vidéken orosz eredetű helynevek nem ismertek.

A déli lapp területen a – viszonylag kevés – névanyagnak 60%-ban vannak svéd nevei. Az inari vidék neveinek 30%-ának vannak finn párhuzamos nevei. A legkevesebb párhuzamos név az északi és a kolta területen van. Érdekes összehasonlítást tartalmaz a fejezet a finn–svéd párhuzamos névadásról.

7. Összefoglalás (387–403). A négy vizsgált számi közösség az adott időben nagyjából azonos kulturális szinten élt egy-egy félreeső helyen, ahova nem volt könnyű eljutni. Ennek megfelelően az életmód különösebb külső hatás nélkül, önmagától fejlődhetett. A pénzgazdálkodásra való áttérés válsághelyzetet okozott, s ez leginkább a réntartás területén jelentkezett. E változások a közösségnek a lakóhelyhez, a tájhoz való viszonyában látszottak. A déli lappok életében volt a legtöbb súrlódás a többségi lakossággal. A másik három közösség e tekintetben nem szenvedett. A környező lakossággal való aktív érintkezések egyik csoportnál sem észlelhetők. A férfiak valamivel aktívabbak voltak a kapcsolattartásban, mint a nők és a gyerekek.

A helynevek szerkezetük szerint leginkább kéttagúak, nagyon kevés egytagú van köztük. A térszínforma-nevekben a déli csoportokban használatosak leginkább jövevényelemek, a többi háromban ősi szavak a gyakoribbak. Az

előtagok eredetét tekintve mindenütt az ősi szóréteg dominál. A helynevek ezen komponensei tehát nem árulkodnak a külső kapcsolatok intenzitásáról.

A kettős névadás, párhuzamos névanyag tekintetében két csoport észlelhető: északon és keleten alig találhatók névpárok, a másik két közösségben (Inariban és délen) gyakoribbak. A déli lapp párhuzamos névadásból kiderül, hogy a két népesség egymástól szinte független névadást preferált. A lapp és a skandináv lakosság életmódjukat tekintve teljesen elkülönült, az erdőhatár volt a választóvonal. Ennek megfelelően húzták meg a (képzeletbeli) svéd–norvég határt 1853-ban. Inari vidékén találunk leggyakrabban finn neveket. Egyes területeken élt északi számi népesség is. A déli lapp csoport névanyagából hiányzó elemek esetleg arra engednek következtetni, hogy ez az archaikus csoport a névadásban is archaikusabb szintet őrzött meg. Ha a helynevek előtagjainak fiatalabb jövevényszó-rétegeitől eltekintünk, kirajzolódik egy korai számi egységes névadási gyakorlat.

A négy nyelvváltozat közül a svédországi okozott legtöbb gondot a szerzőnek. Saját bevallása szerint a lapp nyelvjárás ismerete nem tette biztossá a magnófelvételek értelmezését, ráadásul több skandináv nyelv- és nyelvjárástörténeti ismeretre is szüksége lett volna.

A másik három közösség viszonylag jól elkülönül egymástól kulturálisan és földrajzilag. A nyelvi környezet sem különbözött lényegesen a lappokétól.

Közös vonása a kapcsolatoknak, hogy a lappok nem-számi szomszédai nem tudtak lappul, így a lappok tanultak meg több nyelvet, és ennek folytán a kapcsolatok kezdeményezése a lappoknál volt. Nekik kellett védekezően viselkedniük nyelvüket és kultúrájukat illetően. Ez lényegében elkülönülési (szegregációs) és kezdeményezési stratégia. Az elkülönülési stratégia azt jelenti, hogy egymás mellett él két különböző társadalom. Bergsland szerint a déli lappok szegregációjának két eleme a nyelv és az életmód (réntartás). A lapp egyfajta titkos nyelvként működött, ezzel tudták eltitkolni mindazt, amit nem kívántak a skandinávok tudomására hozni. A réntartás biztosította a megélhetést, másrészt nem adott alkalmat arra, hogy egyidejűleg a földművelő skandinávokkal találkozzanak. Ez egyúttal megakadályozta a vegyes házasságokat és a szociális együttlétet. Mind a nyelv, mind a réntartás biztosította a számik identitásának fenntartását és szimbólumát. Ez a stratégia a közösség bezárkózásához vezetett. A nyitás stratégiája pozitív irányt jelent, a multikulturalitás elismerését, a határok átlépését, és más közösségek el- és befogadását. Ez nem keveredést vagy integrálódást, hanem egy másik kultúra tolerálását jelenti (398).

Mindkét stratégiának vannak negatív és pozitív hozadékai. Az elkülönülés a kultúra eróziójához vezethet, a közösséget félreértik, érdekeit negligálják,

majd a kultúra eltűnik. Ez történik a déli lapp közösséggel. Az inari lapp közösség megbízik a többségi lakosság által szabott törvényekben, ám ez ellenkezőjére is fordulhat, ami megint a közösség pusztulásához vezethet. Itt kétnyelvűségről van szó, a helyi finn és az inari lapp nyelvjárás ún. etnolektust alkot. Ez megkönnyíti a kommunikációt, alacsonnyá teszi az elválasztó falakat. A kapcsolatok voltaképpen kölcsönös bizalomra épülnek. A többség pozitívan viszonyul a kisebbséghez, és a kisebbség sem remél vagy igényel a többségénél több jogot.

A továbbiakban a kutatást szemantikai-szintaktikai irányba érdemes terelni, továbbá a vizsgált déli és az északi csoportok közötti csoportok helynévadási gyakorlatát kell feltérképezni. Ehhez megvannak a szótárak. A legkeletibb (oroszországi) helynevek összegyűjtése is komoly feladat volna. Fontos lenne a kontaktnyelvészeti eredmények alkalmazása a déli nyelvjárásokra.

Célkitűzés volt annak tisztázása, hogy fel lehet-e használni a számi helyneveket a nyelv veszélyeztetettségének indikátoraként. A névrendszer állandó változása a természeti, kulturális és nyelvi környezet átalakulásának is függvénye. Az inariak kivételével a többi közösség esetében a környezeti-társadalmi változásokat a nyelvi változások fáziskéséssel követik.

8. Végül összefoglalást olvashatunk svédül (405–412) és angolul (413). A szerző gondolt az esetleges anyanyelvi olvasókra is, akik rövid összefoglalókat találhatnak (413–415) északi lapp, inari és kolta nyelven is. Ebből is látszik a déli csoport nyelvének és társadalmi helyzetének reménytelen volta.

Források (416–422), kiadatlanok és nyomtatottak (423–451), képek (452).

További függelékek (453–534): déli, északi, inari és kolta lapp szólisták.

Lapp nyelvű mottók finn fordításai (535–540): Valkeapää és mások (Anders Fjellner, Eino Guttorm, Aune Vesa, Eila Holm Bull, Vassi Semenoja, Jaakko Sverloff) gondolatai mottóként szerepelnek a fejezetek elején. Az összefoglaló fejezet elé (386) a szerző stílusosan Matti Morottaja inari-számi tudós költő versét tette. Címe: Enâmeh láá mii párnááh [A földek a mi gyermekeink]. A 23 helynévvel kezdődő vers végén ez áll: ’Ezek a helyek sokkal régebbiek, mint akármelyik ember. Ezek a földek a mi gyermekeink…’

*

A 2015-ös oului finnugor kongresszuson figyeltem fel Taarna Valtonen névtani előadására. Ennek megfelelően nagy várakozással és érdeklődéssel tanulmányoztam fenti PhD-értekezését is. Megfogott az az őszinte empátia, amellyel témáját kezelte. Ez az empátia nyilvánul meg a közölt fotókban és a mottóul használt versrészletekben is. A disszertáció monumentális vállalko-

zás. Négy számi lakta terület mikrotoponimáit rendszerezte, tipizálta, eredeztette, etimologizálta. Összehasonlította a különböző területek szociokulturális környezetének hatásait a népességre és nyelvhasználatának változásaira. Imponáló az az adatmennyiség, amelyet írott és egyéb forrásokból felkutatott és felhasznált. Behatóan elemzi az egyes csoportok sorsát, történelmi fordulóit a skandináv történelem kutatásainak tükrében. Régi és modern kutatási eredmények ütköztetése révén vázolja a számi népcsoportok viszontagságos történelmét. A kisebbségi helyzet tény, és ezen nem lehet segíteni. Nem lehet eltitkolni azt sem, hogy a skandináv országoknak nem mindig volt a maihoz hasonló toleráns kisebbségi politikája. Ennek következtében a számi kisebbségi sorsból adódó problémák nehezen orvosolhatók. Az utóbbi idők revitalizációs törekvései révén északi összefogással sikeresen fejlődik az északi számi irodalmi nyelv, amely ma már használható a kultúra, a kereskedelem, a jog és az államigazgatás minden területén. A finnek különösen sokat tettek Mikko Korhonen és Pekka Sammallahti vezetésével az inari és a kolta nyelv feltámasztása érdekében is. Taarna Valtonen méltán lép e kiváló nyelvészek és nyelvpolitikusok nyomdokaiba. Disszertációja minden bizonnyal alapműve lesz a számi onomasztikának.

KERESZTES LÁSZLÓ